VALTIOVARAINMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Neuvotteleva virkamies 4.12.2019
Minna Sneck

VALTIOVARAINMINISTERIÖN ASETUS TILASTOKESKUKSEN SUORITTEIDEN MAKSULLISUUDESTA

1 Asetuksen tausta

Tilastokeskuksen suoritteiden maksullisuudesta annetun valtiovarainministeriön asetuksen (1108/2013) voimassaolo päättyy 31.12.2019. Tarkoitus on säätää asiasta uudelleen asetuksella.

2 Yleisperustelut

Valtion maksuperustelain (150/1992) 4 §:n mukaisten suoritteiden tulee olla maksullisia, jollei suoritteiden maksuttomuudelle ole perusteltua syytä. Maksuperustelain 5 §:ssä on lueteltu maksuttomat suoritteet.

Tilastokeskuksen maksuperustelain 5 §:n mukaiset maksuttomat suoritteet on lueteltu asetuksen 1 §:ssä.

Tilastokeskuksen maksulliset suoritteet ovat maksuperustelain 7 §:n mukaisia liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavia suoritteita. Tilastokeskuksessa hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein myös sellaiset suoritteet, joiden tuottamisessa käytetään kansainvälisten sitoumusten tai yhteiskunnallisesti tärkeiden tilastojen tuottamiseksi kerättyjä aineistoja. Muita maksullisia suoritteita ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §.n 2 ja 3 momentin mukaiset suoritteet.

Asetusehdotus mahdollistaa Tilastokeskuksen maksullisen palvelutoiminnan osuuden joustavan ja suunnitelmallisen kehittämisen osana kokonaistoimintoja ja noudattaa niitä maksullisen palvelutoiminnan periaatteita, joita sovelletaan tulossopimusmenettelyssä valtionhallinnossa. Maksut koostuvat liiketaloudellisista suoritteista. Maksuja ei ehdoteta nostettavaksi voimassaolevaan maksuasetukseen nähden.

Tilastokeskuksen suoritteista ehdotetaan annettavaksi valtion maksuperustelain 8 §:n nojalla seuraavanlainen asetus. Valtiovarainministeriön budjettiosasto on lausunnossaan puoltanut maksuasetuksen antamista.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Pykälässä määritellään Tilastokeskuksen maksuttomat suoritteet. Maksuttomuus perustuu maksuperustelakiin tai tilastolakiin.

1) Yleiseen käyttöön tarkoitetut tilastotiedot, julkaisut ja tiedostot itsepalveluna ovat Tilastokeskuksen tuottamia yleisen yhteiskuntatilaston keskeisimpiä tilastotietoja, joita asiakas käyttää itsepalveluna verkossa (esim. tilastotaulukoina, tilastokohtaisina julkistuksina tai julkaisuina). Näitä Tilastokeskuksen tuottamia tietoja on nykyisin

saatavissa kansainvälisissä tietoverkoissa maksuttomasti, joten on perusteltua, että ne ovat myös kansallisesti saatavilla maksuttomasti.

2) Vähäisillä opastus- ja tietopalveluilla tarkoitetaan lyhytkestoisia, yleensä alle 15 minuutin työpanoksen vaatimia palveluja, joilla asiakas ohjataan hakemaan tarvitsemansa tiedot oikeista lähteistä sekä käyttämään ja tulkitsemaan tilastotietoa oikein tai joilla ilmoitetaan yksittäisiä tilastotietoja.

3) Tilastokirjaston lainauspalveluilla tarkoitetaan tavanomaisia kirjastopalveluita.

4) Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973, muut. 858/1997) 15 §:n 2 momentin mukaan kuolemansyyn selvittämistä koskeviin asiakirjoihin liittyviä tietoja saa antaa 1) tuomioistuimelle, muulle viranomaiselle tai yhteisölle, jolla on tiedonsaantiin laissa säädetty oikeus; 2) sille, jonka hakemuksesta tai suostumuksella kuolemansyyn selvittämiseksi tarpeellinen toimenpide on suoritettu; 3) vainajan lähiomaiselle tai muulle hänen läheiselleen tai 4) vakuutus- tai eläkelaitokselle, jos luovutukseen on perusteltu tarve etuuden saamista koskevan asian käsittelemiseksi. Nämä tiedot Tilastokeskus antaa maksutta. Muista luovutuksista peritään maksu 2 §:n 3) kohdan mukaisesti.

2 § Pykälässä määritellään Tilastokeskuksen liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavat suoriteryhmät. Suoritteet toimitetaan asiakkaan tilauksesta tai ne pidetään asiakkaiden saatavilla.

1) Muilla kuin 1 §:n 1 momentin 1) kohdassa mainituilla tilastoalan julkaisuilla tarkoitetaan tuotteistettuja suoritteita, jotka sisältävät tilasto-, menetelmä-, luokitus-, tutkimus-, ym. tietoa. Tilastokeskus voi jälleenmyydä tai välittää omien julkaisujensa myynnin ohessa myös muiden tilastoja laativien viranomaisten ja yhteisöjen julkaisuja tai vastaavia suoritteita sekä veloittaa Tilastokeskuksen julkaisuissa olevista ulkopuolisten ilmoituksista. Tämän kohdan perusteella laskutetaan myös julkaisujen painatus- ja toimituskulut.

2) Tilastokeskuksen erityisselvitykset ja tutkimukset ovat erilaisia tilauksesta tehtyjä analyysejä, tutkimuksia, selvityksiä sekä tiedonkeruupalveluja. Muilla tilasto- ja asiantuntijapalveluilla tarkoitetaan tietopalvelua, kustannuspalveluja, koulutus-, luentoja konsultointipalveluja, tietotekniikkapalveluita, taulukoita ja tilastopaketteja sekä tilastonlaadinnan kokonaispalveluita (ns, tilastointipalvelu), jolloin tilasto tai sen tuotantojärjestelmä suunnitellaan alusta loppuun asti asiakkaan tarpeisiin. Tilastokeskus voi välittää tekemiensä sopimusten perusteella myös muiden valmistamien ohjelmien käyttöoikeuksia.

3) Tutkimusaineistoilla tarkoitetaan esimerkiksi käyttöluvan perusteella luovutettavia tilasto- ja kuolemansyyaineistoja. Muita aineistoja ovat esimerkiksi Tilastokeskuksen alueraja-aineistot. Tilastokeskus voi lisäksi välittää muiden tietoaineistoja. Tämän kohdan perusteella Tilastokeskus laskuttaa aineiston muokkaamisesta luovutettavaan muotoon ja muista luovuttamiseen liittyvistä palveluista.

4) Rekisteripalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi tilastolain (280/2004) 18 §:ssä mainittujen tietojen luovuttamista Tilastokeskuksen Yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

5) Asiakaskohtaisilla tietokantapalveluilla tarkoitetaan erilaisille asiakasryhmille suunnattuja tietokantapalveluja.

6) Tilastokeskus voi vuokrata toimi- ja pysäköintitiloja sekä koneita ja laitteita henkilöstölleen ja ulkopuolisille.

7) Tämän kohdan perusteella Tilastokeskus voi myydä myös muita yksittäisiä edellä mainittujen tyyppisiä sen toimialaan liittyviä palvelusuoritteita, jotka eivät kuulu edellä mainittuihin ryhmiin. Tilastokeskus voi tämän kohdan perusteella veloittaa esimerkiksi kopioiden ja muiden jäljennösten ottamisesta aiheutuneet kustannukset.

3 § Pykälässä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:n momentissa tarkoitetun tiedon esiin hakemisesta sekä saman pykälän 3 momentissa tarkoitettujen kopioiden ja tulosteiden antamisesta perittävistä maksuista. Lähtökohtaisesti asiakasta ei saa laskuttaa tiedosta, joka on nähtävissä suoraan Tilastokeskuksen diaarista tai muusta vastaavasta hallinnollisten asioiden järjestelmästä. Tilastokeskus voi sen sijaan laskuttaa sellaisesta työstä, joka aiheutuu siitä, kun arkistoituja asiakirjoja käydään läpi pyydetyn asian selvittämiseksi. Myös asiakirjoista annettavista jäljennöksistä voidaan periä maksu.

4 § Pykälä sisältää voimassaolosäännöksen. Tilastokeskus ehdottaa, että asetus tulee voimaan 1.1.2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta vuonna 2021.

4 Taloudelliset vaikutukset

Tilastokeskuksen maksullisen toiminnan kustannusten osuus kokonaiskustannuksista oli vuoden 2018 tilinpäätöstietojen mukaan 10,8 prosenttia. Maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2018 olivat 8,0 miljoonaa euroa, mikä oli 11,4 prosenttia Tilastokeskuksen kokonaisrahoituksesta (69,7 M€). Vuonna 2019 maksullisen toiminnan tuottojen arvioidaan olevan 7,7 M€. Vuoden 2020 tuloennuste on 8,2 M€.

TILASTOKESKUKSEN MAKSULLISEN TOIMINNAN KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1000 EUROA)

	2018 TP	2019 ARVIO	2020 TAE
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot	**7 972**	**7 700**	**8 200**
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
-Aineet, tarvikkeet ja tavarat	26	20	20
-Henkilöstökustannukset	2 817	2 850	3 350
-Vuokrat	14	10	10
-Palvelujen ostot	234	450	450
-Muut erilliskustannukset	170	100	200
= Erilliskustannukset yhteensä	**3 261**	**3 430**	**4 030**
KÄYTTÖJÄÄMÄ	**4 711**	**4 270**	**4 170**
Osuus yhteiskustannuksista			
-Tukitoimintojen kustannukset	2 184	2 120	2 170
-Poistot	116	149	199
-Korot	1	1	1
-Muut yhteiskustannukset	961	1 000	1 050
= Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	**3 262**	**3 270**	**3 420**
= Kokonaiskustannukset yhteensä	**6 523**	**6 700**	**7 450**
YLIJÄÄMÄ (+)/ALIJÄÄMÄ (-)	**1 450**	**1 000**	**750**
Kustannusvastaavuus-%	**122**	**115**	**110**